

Täysistunto

Keskiviikko 6.3.2024 klo 13.59—19.09

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2023 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 1/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 1/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Edustaja Puisto, olkaapa hyvä, puheenjohtajana.

Keskustelu

16.46 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön. Lakiesityksen taustalla on jo hyväksytty positiivinen luottorekisteri, jonka tavoite on vähentää luotto-ongelmia. Luottolaitokset saavat kattavammin luotonhakijan tietoja voidakseen kartoittaa paremmin hakijoiden maksukykyä.

Nyt esitettyyn lakiin positiivisesta luottorekisteristä ehdotetaan tarpeelliset tekniset korjaukset, jotta rekisterin käyttöönotto tapahtuisi sujuvasti keväällä. Samoin tarkoituksena on tehdä tarvittavat muutokset luottotietojen luovuttamiseksi rekisteristä Tilastokeskukselle tutkija- ja aineistopalvelua varten. Talousvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina, ja talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Avaan seuraavaksi esitystä yksityiskohtaisemmin.

Laki positiivisesta luottotietorekisteristä hyväksyttiin eduskunnassa kesäkuussa 2022, ja se tuli voimaan saman vuoden elokuussa. Positiivisesta luottotietorekisteristä annettu laki tulee voimaan vaiheittain niin, että rekisteri kokonaisuudessaan on käytössä 1. huhtikuuta 2026 lähtien.

Positiivinen luottotietorekisteri on viranomaisrekisteri, joka sisältää tietoja luonnollisten henkilöiden luotoista ja tuloista. Rekisterin tarkoituksena on varmistaa luotettavien tietojen saaminen luotonhakijan taloudellisesta tilanteesta, kun arvioidaan luotonhakijan luottokelpoisuutta luotonantotilanteessa. Tavoitteena on myös ehkäistä ylivelkaantumista niin, että luonnolliset henkilöt saavat kootusti yhdestä paikasta ajantasaisen tiedon omista luotoistaan. Lisäksi rekisterillä pyritään varmistamaan riittävän laajapohjainen ja kattava tietopohja viranomaisille, jotka tarvitsevat tietoja rahoitusmarkkinoiden vakauteen, luotto-markkinoiden valvontaan ja seurantaan liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi sekä päätöksentekonsa tueksi. Rekisterinpitäjänä toimii Verohallinnon tulorekisteriyksikkö.

Voimassa olevan lain mukaan positiivisesta luottotietorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja Tilastokeskukselle vain tilastojen laatimista varten. Hallituksen esityksessä lakia eh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2024 vp

dotetaan muutettavaksi niin, että salassapitosäännösten estämättä rekisteristä voitaisiin luovuttaa Tilastokeskukselle tietoja myös sen ylläpitämää tutkija- ja aineistopalvelua varten. Näin positiivisen luottotietorekisterin tietoja voitaisiin hyödyntää paremmin tieteellisessä tutkimuksessa sekä yhteiskuntaoloja koskevien tilastollisten selvitysten laatimisessa. Ehdotuksen mukaan tietojen luovuttamisen edellytyksenä on, että Tilastokeskukselle tutkimus- ja aineistopalveluja varten luovutettavat tiedot ovat välttämättömiä palvelussa tuotettavien valmisaineistojen muodostamiseksi.

Tiedot tutkimus- ja aineistopalveluja varten luovutettaisiin Tilastokeskukselle teknisen rajapinnan kautta. Tiedot voisivat tapauskohtaisesti sisältää myös suorat tunnistetiedot, jos tietojen yhdistely muihin aineistoihin on välttämätöntä esimerkiksi valmisaineistoja muodostettaessa. Tilastokeskus puolestaan luovuttaa tietoja tutkijoiden käyttöön tietoturvallisen etäkäyttöjärjestelmän kautta sen jälkeen, kun se on varmistanut, että tulosteet eivät sisällä yksittäisten henkilöiden tunnistamisen mahdollistavia tietoja.

Talousvaliokunta pitää kannatettavana ehdotusta positiivisen luottotietorekisterin tietojen luovuttamisesta Tilastokeskukselle tutkija- ja aineistopalveluja varten hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla ja sen mukaisin perusteluin. Valiokunta toteaa, että rekisteritietojen luovuttaminen tutkimuskäyttöön ja eri rekisteritietojen yhdistäminen mahdollistaa nykyistä paremmin velkaantumiskehitykseen liittyvien toimintamekanismien analysoinnin sekä kokonaiskuvan muodostamisen kotitalouksien velkatilanteesta. Näiden aineistojen pohjalta tietoja voidaan hyödyntää huomattavasti paremmin myös yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Lisäksi tietoaaineistot voivat olla merkityksellisiä kansalaisten talousosaamisen vahvistamiseen tähtäävässä työssä.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös eräitä kuluttajaluottoihin liittyviä teknisluontoisia muutosehdotuksia, jotka koskevat positiiviseen luottotietorekisteriin talletettavia tietoja, luotonantajalle luovutettavia tietoja sekä tietojen säilytysaikaa. Ehdotuksen mukaan muutokset ovat välttämättömiä, jotta positiivisen luottotietorekisterin sujuva käyttöönotto kuluttajaluottojen osalta voidaan varmistaa suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta toteaa kokoavana huomiona, että positiivisen luottotietorekisterin käyttöönotto ja sen sisältämät tiedot antavat entistä paremmat mahdollisuudet puuttua luonnollisten henkilöiden talousongelmiin ja katkaista ongelmakierteet nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Rekisteri mahdollistaa myös luottolaitosten luottojärjestelmien kehittämisen siten, että kuluttajaluottoihin liittyvät tappiot pysyvät aiempaa pienempinä. Valiokunta pitää tärkeänä, että positiivisen luottotietorekisterin käyttöönotto etenee sujuvasti ja suunnitellussa aikataulussa.

Valiokunta korostaa, että positiivisen luottotietorekisterin tulee olla tasapainoinen kokonaisuus, jossa huomioidaan tietosuojan ja perustuslain vaatimukset sekä pystytään toteuttamaan järjestelmä teknisesti niin, että rekisterin käyttäminen on mahdollisimman helppoa ja että kustannukset pysyvät kohtuullisina.

Valiokunta pitää samoin tärkeänä, että positiivisen luottotietorekisterin ominaisuuksia ja käyttömahdollisuuksia pyritään parantamaan myös sen käyttöönoton jälkeen. Erinäisiä esitettyjä jatkokehitystarpeita, joita muun muassa kuultiin meidän asiantuntijakuulemisessa valiokunnassa, on tärkeää ottaa arvioitavaksi positiivista luottotietorekisteriä edelleen kehitettäessä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2024 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 91/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.